ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Μέτρα για την προστασία από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 - Νέο πλαίσιο για τη συμμόρφωση της Διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις - Λοιπές διατάξεις»

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από εκατόν ένα (101) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος των διατάξεων του νόμου. Το νομοσχέδιο διαρθρώνεται σε επτά (7) Μέρη (Α-Ζ).

Το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-19), υπό τον τίτλο «Μέτρα για την Προστασία από Στρατηγικές Αγωγές Προς Αποθάρρυνση του Κοινού (Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069)» αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-4), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις», καθορίζει το σκοπό (άρθρο 1), το αντικείμενο (άρθρο 2) και το πεδίο εφαρμογής (άρθρο 3) του Μέρους Α΄ του νομοσχεδίου και παραθέτει νομοθετικούς ορισμούς (άρθρο 4).

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 5-12), υπό τον τίτλο «Εγγυήσεις για την Προστασία της Συμμετοχής του Κοινού», καθορίζει τη διαδικασία απόρριψης της αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή αβάσιμης σε πρώιμο στάδιο (άρθρο 5), θεσπίζει το δικαίωμα του εναγομένου και του υπερ ου παρεμβαίνοντος να

αιτηθούν την αναγνώριση της αγωγής ως καταχρηστικής (άρθρο 6), ρυθμίζει το ζήτημα του βάρους αποδείξεως στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων (άρθρο 7) και τη δυνατότητα του δικαστηρίου, κατόπιν αιτήσεως του εναγομένου, να υποχρεώσει τον ενάγοντα να παράσχει εγγυοδοσία για την κάλυψη των δικαστικών εξόδων της διαδικασίας (άρθρο 8), προβλέπει επίσης τις κυρώσεις σε περίπτωση που αγωγή απορριφθεί ως καταχρηστική (άρθρο 9) και τα ένδικα μέσα επί της απόφασης που απορρίπτει την αγωγή ως προδήλως απαράδεκτη ή αβάσιμη (άρθρο 10). Επιπροσθέτως, περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 11) και ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με την παρέμβαση υπέρ του εναγομένου επί προδήλως απαράδεκτης, αβάσιμης ή καταχρηστικής αγωγής ή αίτησης ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 12).

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 13-16), υπό τον τίτλο «Προσαρμογή του Υφιστάμενου Θεσμικού Πλαισίου στις Ρυθμίσεις για τις Στρατηγικές Αγωγές προς Αποθάρρυνση της Συμμετοχής του Κοινού», καθορίζει τη δωσιδικία περιουσιακών αξιώσεων λόγω στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (άρθρο 13), τροποποιεί το άρθρο 323 και την παρ. 3 και το άρθρο 905 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α΄ 182) (άρθρο 14), προσθέτει νέο άρθρο 622Γ στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α΄ 182) (άρθρο 15) και αναδιαμορφώνει την παρ. 4 του άρθρου μόνου του ν. 1178/1981 (Α΄ 187) (άρθρο 16).

Το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρο 17), υπό τον τίτλο «Οργανωτικές Διατάξεις», περιλαμβάνει ρυθμίσεις σχετικά με τη συλλογή στατιστικών δεδομένων.

Το Κεφάλαιο Ε΄ (άρθρο 18-19), υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές και Τελικές Διατάξεις», περιέχει εξουσιοδοτικές (άρθρο 18) και τελικές (άρθρο 19) διατάξεις του Μέρους Α΄ του νομοσχεδίου.

Το Μέρος Β΄ (άρθρα 20-32), υπό τον τίτλο «Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις Δικαστικές Αποφάσεις» αποτελείται από δύο (2) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 20-21), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις», καθορίζει το σκοπό (άρθρο 20) και το αντικείμενο (άρθρο 21) του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου.

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 22-28), υπό τον τίτλο «Υποχρέωση και Διαδικασία Συμμόρφωσης της Διοίκησης προς τις Δικαστικές Αποφάσεις», κατοχυρώνει την υποχρέωση συμμόρφωσης των δημόσιων φορέων προς τις δικαστικές αποφάσεις (άρθρο 22), ρυθμίζει τη συγκρότηση συμβουλίου συμμόρφωσης (άρθρο 23), καθορίζει τη διαδικασία της συμμόρφωσης (άρθρο 24) και εκείνη της δικαστικής υποκατάστασης (άρθρο 25), αναδιαμορφώνει την παρ. 4 του άρθρου 50 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8) (άρθρο 26), ρυθμίζει τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης των απαιτήσεων (άρθρο 27) και θεσπίζει την πειθαρχική, ποινική και αστική ευθύνη του αρμόδιου οργάνου (άρθρο 28).

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 29-32), υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές, Τελικές, Μεταβατικές και Καταργούμενες Διατάξεις», περιέχει εξουσιοδοτικές (άρθρο 29), τελικές (άρθρο 30) και μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 31) και ορίζει ποιες διατάξεις του ν. 3068/2002 (Α΄ 274) καταργούνται από τις διατάξεις του παρόντος Μέρους (άρθρο 32).

Το Μέρος Γ΄ (άρθρα 33-57), υπό τον τίτλο «Οργάνωση και Λειτουργία των Δικαστηρίων και των Δικαστικών Υπηρεσιών», αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 33-34), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις», καθορίζει το σκοπό (άρθρο 33) και το αντικείμενο (άρθρο 34) του Μέρους Γ΄ του νομοσχεδίου.

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 35-40), υπό τον τίτλο «Οργάνωση, Διοίκηση και Υποδομές Δικαστηρίων», ρυθμίζει τη στελέχωση της Επιτροπής Παρακολούθησης Εφαρμογής Οδικού Χάρτη (άρθρο 35) και της γραμματείας του Γραφείου Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων (ΕΕΕ) (άρθρο 36), καθορίζει εκ νέου τον χρόνο θητείας των διοικήσεων των δικαστηρίων (άρθρο 37), τροποποιεί τα άρθρα 126 και 129 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 4938/2022, Α΄109) (άρθρο 38), παρατείνει την έναρξη ισχύος του δικαστικού χάρτη σε συγκεκριμένα Πρωτοδικεία (άρθρο 39) και αναδιαμορφώνει το άρθρο 34 του ν. 5119/2024 (Α΄ 103) (άρθρο 40).

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 41-42), υπό τον τίτλο «Ειδικές Ρυθμίσεις Δικαστικών Διαδικασιών και Αρμοδιότητας Δικαστηρίων», ρυθμίζει τις ποινικές διαδικασίες και τους ελέγχους του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 41), και τροποποιεί τα άρθρα 5, 18,19 και 22 του ν. 5092/2024 (Α΄ 33) (άρθρο 42).

Το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρο 43-55), υπό τον τίτλο «Δικαστικά και Υπηρεσιακά Συμβούλια των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων», ορίζει την ποσόστωση των πολυτέκνων για την πλήρωση θέσεων δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 43), τροποποιεί το άρθρο 39 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α΄ 68) (άρθρο 44), προσθέτει υπηρεσιακά συμβούλια στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (άρθρο 45) και προσδιορίζει τη σύνθεσή τους σε περίπτωση που δεν υπάρχει επαρκής αριθμός υπαλλήλων του κλάδου (άρθρο 46), καθορίζει ποια είναι τα δικαστικά και υπηρεσιακά συμβούλια της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (άρθρο 47), τη συγκρότησή τους (άρθρο 48), τον τρόπο ανάδειξης των μελών τους (άρθρο 49), τον τόπο και τις διαδικασίες συνεδρίασής τους (άρθρο 50), όπως και τις αρμοδιότητές τους (άρθρο 51), ρυθμίζει ζητήματα αναφορικά με τις άδειες απουσίας των δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 52), τροποποιεί το πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του

άρθρου 146 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α΄ 68) (άρθρο 53) και την παρ. 3 του άρθρου 149 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α΄ 68) (άρθρο 54), και επεκτείνει τις αρμοδιότητες της Γενικής Επιτροπείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (άρθρο 55).

Το Κεφάλαιο Ε΄ (άρθρο 56-57), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για το Συμβούλιο της Επικρατείας», θεσπίζει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως παράστασης ενώπιον των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας σε εξαιρετικές περιπτώσεις (άρθρο 56), και προβλέπει την δυνατότητα όλων των δικαστικών σχηματισμών του Συμβουλίου της Επικρατείας να εκδίδουν ανακοίνωση για το περιεχόμενο της απόφασης (άρθρο 57).

Το Μέρος Δ΄ (άρθρα 58-65), υπό τον τίτλο «Δικαστικές Διαδικασίες, Δικαστική Συνεργασία και Προστασία Θυμάτων» αποτελείται από τρία (3) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 58-61), υπό τον τίτλο «Ειδικές Ρυθμίσεις Πολιτικής Δικονομίας», τροποποιεί την παρ. 8 του άρθρου 126 του ν. 5221/2025 (Α΄133) (άρθρο 58), ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με την άσκηση αναίρεσης αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων ενώπιον του Αρείου Πάγου και συνιστά νέες θέσεις δικαστικών λειτουργών (άρθρο 59), περιλαμβάνει ρυθμίσεις αναφορικά με τη διαδικασία εκ νέου προσδιορισμού των ανακοπών κατά της εκτέλεσης (άρθρο 60), όπως και αναφορικά με την αναγνώριση κυριότητας λόγω έκτακτης χρησικτησίας επί ακινήτων με την ένδειξη «αγνώστου ιδιοκτήτη» (άρθρο 61).

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 62-63), υπό τον τίτλο «Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2023/2123 για την Τροποποίηση της Απόφασης 2005/671/ΔΕΥ ως προς την Εναρμόνιση με τους Ενωσιακούς Κανόνες για την Προστασία των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα- Δικαστική Συνεργασία και Ανταλλαγή Πληροφοριών για Τρομοκρατικά Εγκλήματα», ενισχύει το πλαίσιο διαβίβασης πληροφοριών για τρομοκρατικά εγκλήματα προς την Europol και την Eurojust, θεσπίζει εγγυήσεις προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 62) και τροποποιεί το άρθρο 39 του ν. 4689/2020 (Α΄103) (άρθρο 63).

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 64-65), υπό τον τίτλο «Ποινικές Διαδικασίες και Προστασία Θυμάτων», συνιστά την Ελληνική Αρχή Συνδρομής για την αποζημίωση των θυμάτων εγκλημάτων βίας από πρόθεση (άρθρο 64), και θεσπίζει τις υποχρεώσεις των ιατρών σε περίπτωση κατά την οποία πληροφορηθούν ή διαπιστώσουν ενδείξεις κακοποίησης ανηλίκων.

Το Μέρος Ε΄ (άρθρα 66-83), υπό τον τίτλο «Υπηρεσίες, Προσωπικό και Επαγγελματικοί Φορείς της Δικαιοσύνης», αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 66-69), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για την Ιατροδι-

καστική Υπηρεσία του Κράτους και το Συναφές Επιστημονικό Προσωπικό», θεσπίζει την ύπαρξη επιδόματος θέσης ευθύνης Προϊσταμένων των οργανικών μονάδων της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας του Κράτους (άρθρο 66), καθορίζει τη δυνατότητα ανάθεσης τοξικολογικών, ιστολογικών και παθολογοανατομικών εξετάσεων σε ιδιωτικά εργαστήρια (άρθρο 67), και ρυθμίζει τη διενέργεια κτηνιατροδικαστικών πράξεων (άρθρο 68), όπως και το μισθολογικό καθεστώς των ιατρών παθολογοανατόμων (άρθρο 69).

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 70-73), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για Δικαστικούς Επιμελητές και Συμβολαιογράφους», ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με τη Γενική Συνέλευση των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων (άρθρο 70), εξορθολογίζει τις προυποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό για την πλήρωση κενών θέσεων δικαστικών επιμελητών (άρθρο 71), τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 22 του Κώδικα Δικαστικών Επιμελητών (ν. 2318/1995, Α' 126) (άρθρο 72), και θεσπίζει την ψηφιακή τήρηση των βιβλίων επιδόσεων και εκθέσεων των δικαστικών επιμελητών (άρθρο 73).

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 74-80), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για τον Κλάδο ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων», καθορίζει εκ νέου τα τυπικά προσόντα για την πλήρωση των θέσεων του Κλάδου ΠΕ Δικαστικής Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων (άρθρο 74), μεταβάλλει το χρόνο διενέργειας του σχετικού διαγωνισμού (άρθρο 75), τη σύσταση της επιτροπής διενέργειας (άρθρο 76) και τον τρόπο διεξαγωγής του διαγωνισμού (άρθρο 77), αναδιαμορφώνει το άρθρο 72 (άρθρο 78) και την παρ. 2 του άρθρου 118 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α΄ 68) (άρθρο 79), και ορίζει ότι το άρθρο 74 του Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (ν. 4798/2021, Α΄ 68) περί εισαγωγικής εκπαίδευσης και πρακτικής άσκησης καταργείται (άρθρο 80).

Το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 81-82), υπό τον τίτλο «Ρυθμίσεις για την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών», τροποποιεί το άρθρο 27 (άρθρο 81) και το άρθρο 51 του ν. 4871/2021 (Α' 246) (άρθρο 82).

Το Κεφάλαιο Ε΄, υπό τον τίτλο «Κύρωση της Παράτασης της Σύμβασης Μίσθωσης του Αρσακείου Μεγάρου μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της «Εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας» για τη Στέγαση του Συμβουλίου της Επικρατείας», κυρώνει την παράταση της σύμβασης μίσθωσης του Αρσακείου Μεγάρου μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της «Εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας» για τη στέγαση του Συμβουλίου της Επικρατείας έως την 30ή.06.2038 (άρθρο 83).

Το Μέρος ΣΤ΄ (άρθρα 84-100), υπό τον τίτλο «Επείγουσες Διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών και Λοιπές Επείγουσες Διατάξεις», αποτελείται από τρία (3) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 84-87), υπό τον τίτλο «Επείγουσες Διατάξεις Υπουργείου Εσωτερικών», τροποποιεί το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 119Β (άρθρο 84) και την περ. β της παρ. 3 του άρθρου 119Δ του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007, Α΄ 26) (άρθρο 85), αναδιαμορφώνει το άρθρο 138 του ίδιου ως άνω νόμου (άρθρο 86) και ρυθμίζει την ανάθεση των εκκρεμών πειθαρχικών υποθέσεων στα κλιμάκια του άρθρου 119Α του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (άρθρο 87).

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 88-97), υπό τον τίτλο «Λοιπές Επείγουσες Διατάξεις», τροποποιεί το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 64 του ν. 4622/2019 (Α΄ 133) (άρθρο 88), αναδιαμορφώνει την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3130/2003 (Α 76)΄(άρθρο 89), καθορίζει τη διάρκεια των μισθώσεων ακινήτων που συνάπτει το Δημόσιο για στέγαση και κάλυψη λειτουργικών αναγκών των Δημοσίων Υπηρεσιών (άρθρο 90), αναδιατυπώνει την περ δ της παρ. 1 του άρθρου 17 του Ν. 5223/2025 (Α΄137) (άρθρο 91), ορίζει ότι η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία (Ε.Λ.Σ. Λ.Β.Ε.Ε.) εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του Μέρους Α΄ του ν. 5062/2023 (Α΄ 183) ως τη διαδικασία επιλογής της διοίκησής της (άρθρο 92), κατοχυρώνει την αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για την εν γένει νομική και δικαστική υποστήριξη της Υπηρεσίας Πολεμικής Αεροπορίας εκτός της Περιφέρειας Αττικής (άρθρο 93), και προβαίνει σε τροποποιήσεις στην παρ. 6 του άρθρου 30 του ν. 3891/2010 (Α΄ 188) (άρθρο 94). Επιπροσθέτως, εισάγει ειδική εξαίρεση από τους περιορισμούς προσλήψεων και υπηρεσιακών μεταβολών (άρθρο 28 του ν.2190/1994 και άρθρο 17 του ν.3870/2010) που ισχύουν κατά την προεκλογική περίοδο, για την κάλυψη των αναγκών σε προσωπικό της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 95), και ενισχύει την έδρα του Ναυτιλιακού Ακολούθου Λονδίνου κατά το χρονικό διάστημα της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 96), όπως και την προστασία των ανήλικων καταναλωτών (άρθρο 97).

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 98-100), υπό τον τίτλο «Ενιαία Ψηφιακή Πύλη Πληρωμών», ρυθμίζει τη σύσταση της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης Πληρωμών (άρθρο 98) και τη λειτουργία της (άρθρο 99), και περιέχει εξουσιοδοτικές διατάξεις (άρθρο 100).

Το Μέρος Ζ΄ (άρθρο 101), υπό τον τίτλο «Έναρξη Ισχύος», καθορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

ΙΙ. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 4

Παρατηρείται ότι ο όρος «συμμετοχή του κοινού» αποδίδεται, σε άλλες επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως εξής: στα αγγλικά «public participation», στα γαλλικά «débat public», στα γερμανικά «öffentliche Beteiligung», στα ιταλικά «partecipazione pubblica», στα ισπανικά «participación pública», στα πορτογαλικά «participação pública».

2. Επί των άρθρων 5, 6 και 7

Διά των άρθρων 1 έως και 19 του παρόντος νομοσχεδίου ο εθνικός νομοθέτης ενσωματώνει στην εσωτερική έννομη τάξη την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Απριλίου 2024, όπως ρητώς αναφέρει το κείμενο του νομοσχεδίου, «για την προστασία προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες ("στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση συμμετοχής του κοινού» - Σ.Α.Α.Σ.Κ.")». Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι οι μεταφερόμενες ρυθμίσεις της Οδηγίας δεν περιορίζονται στις διασυνοριακές διαφορές όπως αυτή ορίζει, αλλά επεκτείνονται, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νομοσχεδίου, και σε «αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις, αυτές δηλαδή όπου αμφότεροι οι διάδικοι έχουν την κατοικία ή την έδρα τους στην ημεδαπή και όλα τα λοιπά στοιχεία που αφορούν τη διαφορά εντοπίζονται αποκλειστικά σε αυτή». Η αιτιολογική έκθεση συνδέει άμεσα την επιλογή του εθνικού νομοθέτη να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας με τα εξής δύο κείμενα: α) τη Σύσταση (ΕΕ) 2022/758 27ης Απριλίου 2022 σχετικά προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση συμμετοχής του κοινού»), και β) τη Σύσταση CM/Rec(2024)2 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου Ευρώπης για την αντιμετώπιση των SLAPPS ("Strategic Lawsuits against Public Participation").

Με τα άρθρα 5, 6 και 7 του νομοσχεδίου μεταφέρονται στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 6, 7, 11 και 12 της Οδηγίας. Για τον εθνικό νομοθέτη, η μεταφορά του πλέγματος των κανόνων της Οδηγίας παίρνει τη μορφή δύο συμπληρωματικών και, κατ' αρχάς, διακριτών μέσων εννόμου προστασίας. Το πρώτο είναι η δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 5 του νομοσχεδίου στον εναγόμενο Σ.Α.Α.Σ.Κ. να καταθέσει στη γραμματεία του δικαστηρίου και να επιδώσει στον ενάγοντα, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από αγω-

γής σε αυτόν, δικόγραφο αίτησης απόρριψης αγωγής σε πρώιμο στάδιο (εφεξής: «αίτηση»), με την οποία αιτείται απόρριψη αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης σε πρώιμο διαδικαστικό στάδιο. Στις παραγράφους 3 έως και 5 του νομοσχεδίου, ορίζονται ειδικοί δικονομικοί κανόνες οι οποίοι αποσκοπούν, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, αφενός στον ορισμό «εξαιρετικά σύντομων προθεσμιών» για την εκδίκαση της αίτησης, αφετέρου, εφόσον απορριφθεί η αίτηση, στην «προσαρμογή των προθεσμιών στην τακτική διαδικασία» (παρέκκλιση από την εφαρμογή των παρ. 1 και 2 του άρθρου 237 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και αποκλεισμός της εφαρμογής των παρ. 3 έως 5 του ιδίου άρθρου), ώστε η κύρια δίκη να προχωρήσει με ταχείς ρυθμούς. Η δεύτερη δυνατότητα είναι αυτή που παρέχεται με το άρθρο 6 του νομοσχεδίου στον εναγόμενο και τον υπέρ αυτού παρεμβαίνοντα «με τις προτάσεις που υποβάλλουν, κατά τις ειδικές διαδικασίες κατά την συζήτηση στο ακροατήριο και κατά την τακτική διαδικασία σύμφωνα με τα άρθρα 237 και 238 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.δ. 503/1985, Α΄ 182), να ζητήσουν την αναγνώριση της αγωγής ως καταχρηστικής κατά την περ. β) του άρθρου 4. Αν γίνει δεκτός ο χαρακτηρισμός αγωγής ως καταχρηστικής, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει τις κυρώσεις του άρθρου 9, ανεξαρτήτως του λόγου απόρριψης της αγωγής». Μία τέτοιου τύπου πρόνοια φαίνεται πως ενυπάρχει στο σώμα της Οδηγίας, στο άρθρο 6 παρ. 1 περ. γ αυτής, συνδυαστικά με τα άρθρα 14 και 15 της Οδηγίας περί επιδίκασης των δικαστικών εξόδων και της ενδεχόμενης επιβολής κυρώσεων, και χαρακτηρίζεται ως «δικονομική εγγύηση» για τα εναγόμενα πρόσωπα που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού. Σύμφωνα πάντα με την αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, η δυνατότητα που παρέχεται στον εναγόμενο να ζητήσει διά των προτάσεών του την απόρριψη της αγωγής ως καταχρηστικής «λειτουργεί συμπληρωματικά προς τον μηχανισμό της απόρριψης σε πρώιμο στάδιο του άρθρου 5, καλύπτοντας περιπτώσεις όπου η καταχρηστικότητα αναδεικνύεται κατά την εξέλιξη της διαδικασίας». Τέλος, το άρθρο 7 του νομοσχεδίου ρυθμίζει το ζήτημα του βάρους της απόδειξης αναφορικά και με τις δύο προαναφερθείσες δυνατότητες που παρέχονται στον εναγόμενο Σ.Α.Α.Σ.Κ., ως εξής: «1. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης από τον εναγόμενο για την απόρριψη της αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης σε πρώιμο διαδικαστικό στάδιο κατά το άρθρο 5, το βάρος απόδειξης του παραδεκτού ή βασίμου της αγωγής φέρει ο ενάγων. 2. Σε περίπτωση υποβολής αιτήματος από τον εναγόμενο για την απόρριψη της αγωγής κατά το άρθρο 6, ο εναγόμενος οφείλει να αποδείξει τα πραγματικά γεγονότα που επικαλείται για τη θεμελίωση της καταχρηστικότητας της αγωγής». Υπό το φως των ανωτέρω, παρατηρείται ότι σε περί-

πτωση υποβολής αίτησης από τον εναγόμενο για την απόρριψη της αγωγής ως προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης σε πρώιμο διαδικαστικό στάδιο κατά το άρθρο 5, το βάρος απόδειξης του παραδεκτού ή βασίμου της αγωγής φέρει ο ενάγων. Το γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2, ο ενάγων δύναται να «αμφισβητήσει το παραδεκτό και τη βασιμότητα της αίτησης του εναγομ[έ]νου με την κατάθεση δικογράφου προτάσεων μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση σε αυτόν του δικογράφου της αίτησης του εναγομ[έ]νου, προσκομίζοντας τα αποδεικτικά μέσα προς υποστήριξη των ισχυρισμών του», είναι στο πλαίσιο της ίσης μεταχείρισης των διαδίκων και της ισότητας των όπλων για την εξασφάλισή τους. Η αρχή της παροχής ίσων όπλων προς διεξαγωγή της δίκης δεν είναι απόλυτη, αλλά διασπάται σε ορισμένες περιπτώσεις, στις οποίες καθιερώνεται ορισμένης μορφής εύνοια υπέρ του ενός ή του άλλου διαδίκου (βλ. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας, Ερμηνεία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Τ. Ι, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2000, άρθρο 110, παρ. 5). Η θέσπιση διακρίσεων δεν παραβιάζει την αρχή της ισότητας, όταν προέχουν λόγοι γενικότερου δημοσίου συμφέροντος (ΟλΑΠ 484/1975, ΝοΒ 1975.932). Προβληματισμός γεννάται αναφορικά με τη διαφοροποίηση στην κατανομή του βάρους της απόδειξης μεταξύ των δύο «συμπληρωματικών» έννομων οδών που παρέχονται στον εναγόμενο, δοθέντος ότι δεν προκύπτει ο λόγος για τον οποίο, ενώ το βάρος της απόδειξης στην περίπτωση του άρθρου 7 παρ. 2 βαρύνει τον εναγόμενο, στην περίπτωση του άρθρου 7 παρ. 1 βαρύνει τον ενάγοντα, παρά το γεγονός ότι και στις δύο περιπτώσεις αιτών είναι ο εναγόμενος.

Περαιτέρω, προβληματισμός γεννάται ως προς το πώς, στο πλαίσιο της θεσπιζόμενης διαδικασίας, συνέχονται οι κανόνες των άρθρων 5 και 6 του νομοσχεδίου με τους υφιστάμενους σχετικούς κανόνες του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Συγκεκριμένα, ζήτημα προκύπτει αναφορικά με την ερμηνεία της αόριστης νομικής έννοιας της «προδήλως απαράδεκτης ή προδήλως αβάσιμης αγωγής» του άρθρου 5 του νομοσχεδίου συγκριτικά με την μέχρι σήμερα ερμηνεία της συναφούς έννοιας της «προφανώς αβάσιμης αγωγής» του άρθρου 205 του ΚΠολΔ, το οποίο προβλέπει την επιβολή ποινών χρηματικής τάξης σε περίπτωση κατά την οποία ο διάδικος, αν και το γνώριζε, άσκησε προφανώς αβάσιμη αγωγή (βλ. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας, όπ. παρ., άρθρο 205, παρ. 3, Μ. Μαργαρίτης/Α. Μαργαρίτη, Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2018, άρθρο 205 παρ. 6). Ακόμη, παρατηρείται ότι η ερμηνεία του καταχρηστικού χαρακτήρα της αγωγής κατ' άρθρο 6 του νομοσχεδίου παραπέμπει στον κατάλογο ενδείξεων του άρθρου 4 του νομοσχεδίου, ο οποίος δεν έχει αποκλειστικό χαρακτήρα.

Στην περίπτωση βδ) του άρθρου 4 γίνεται λόγος για κακόπιστη χρήση δικονομικών τακτικών, όπως η παρέλκυση της διαδικασίας, η δόλια ή καταχρηστική άγρα δικαστηρίου ή η κακόπιστη διακοπή των υποθέσεων σε μεταγενέστερο στάδιο διαδικασίας. Για παρέλκυση της δίκης και για παρελκυστική διεξαγωγή της δίκης κατ' εξοχήν, όμως, κάνουν λόγο τα άρθρα 116 και 205 του ΚΠολΔ, αντίστοιχα, όπως άλλωστε και για την τήρηση των κανόνων της καλής πίστης. Τέλος, το άρθρο 205 του ΚΠολΔ ορίζει περί επιβολής ποινών τάξης σε περίπτωση παραβίασης του καθήκοντος αληθείας εν γένει. Παρατηρείται ότι στο άρθρο 9 θεσπίζονται «κυρώσεις έναντι καταχρηστικών διαδικασιών» οι οποίες προσομοιάζουν με τις ανωτέρω «ποινές τάξης». Ως εκ τούτου, ερωτάται: πώς συνέχεται η διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα της αγωγής σύμφωνα με το άρθρο 6 του νομοσχεδίου και οι συνέπειές της σύμφωνα με το άρθρο 9 του νομοσχεδίου, με το ευρύτερο καθήκον αληθείας του άρθρου 116 του ΚΠολΔ και του άρθρου 205 του ΚΠολΔ; Επισημαίνεται ότι τα άρθρα 116 και 205 του ΚΠολΔ είναι γενικές διατάξεις, και ουδέν αναφέρεται στο νομοσχέδιο περί μη εφαρμογής τους. Σε επίρρωση των ανωτέρω, το άρθρο 19 παρ. 2 του νομοσχεδίου ορίζει ότι «κάθε άλλο ζήτημα το οποίο δεν ρυθμίζεται ειδικώς από τις διατάξεις του παρόντος Μέρους, διέπεται από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας».

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει η δικαιοπολιτική επιλογή του εθνικού νομοθέτη να υπερακοντίσει την Οδηγία 2024/1069, επεκτείνοντας, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νομοσχεδίου, το πεδίο εφαρμογής της από τις διασυνοριακές διαφορές και σε «αμιγώς εσωτερικές υποθέσεις, αυτές δηλαδή όπου αμφότεροι οι διάδικοι έχουν την κατοικία ή την έδρα τους στην ημεδαπή και όλα τα λοιπά στοιχεία που αφορούν τη διαφορά εντοπίζονται αποκλειστικά σε αυτή». Η επιλογή αυτή συνδέεται με α) τη Σύσταση (ΕΕ) 2022/758 27ης Απριλίου 2022 «σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση συμμετοχής του κοινού ("στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση συμμετοχής του κοινού")», και β) τη Σύσταση CM/Rec(2024)2 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αντιμετώπιση των SLAPPS ("Strategic Lawsuits against Public Participation"), και αναδεικνύει την πρακτική σημασία των μη δεσμευτικών πράξεων του ευρωπαϊκού δικαίου που έχουν συμβουλευτικό ή καθοδηγητικό χαρακτήρα (soft law – droit souple). Πέραν των ανωτέρω κειμένων, η θέσπιση, εν προκειμένω, νέας διαδικασίας στο πλαίσιο των ιδιωτικών διαφορών (βλ. σχετ. Λ. Σινανιώτη, Ειδικές διαδικασίες κατά τον ΚΠολΔ, Π.Ν. Σάκκουλας, 3η εκδ. 2008, σελ. 1 επ.) ερείδεται στη διαπίστωση δημοσίου συμφέροντος, όπως αυτή ενυπάρχει στον ορισμό της νεοπαγούς έννοιας

της «συμμετοχής του κοινού», στο άρθρο 4 του νομοσχεδίου. Προβληματισμός γεννάται, όμως, ως προς τη θέσπιση στο πεδίο των ιδιωτικών διαφορών και της πολιτικής δικονομίας μίας νέας διαδικασίας, λαμβανομένου υπόψη ότι οι κλασικές ειδικές διαδικασίες του ΚΠολΔ αφορούν σε προϋφιστάμενες έννομες σχέσεις (π.χ., εργατικές διαφορές, γαμικές διαφορές, διαφορές γονέων και τέκνων, διαφορές παράδοσης ή απόδοσης μισθίου). Εν προκειμένω, όμως, δεν προϋφίσταται, στο πλαίσιο των Σ.Α.Α.Σ.Κ., έννομη σχέση μεταξύ των μερών, αλλά εγκαθιδρύεται «σχέση δίκης» μεταξύ ενάγοντος και εναγομένου, με την άσκηση στρατηγικής αγωγής προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού. Έτι περαιτέρω, η θεσπιζόμενη διαδικασία αποσκοπεί στην εξαιρετικώς ταχεία επίλυση της διαφοράς διά της αναγνώρισης δικονομικών προνομίων και εγγυήσεων στον εναγόμενο. Καταλείπεται, ως εκ τούτου, ένα στοιχείο έντονου προβληματισμού ως προς τον βαθμό αναγκαιότητας της προκύπτουσας απόκλισης από την αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου σε σχέση με λοιπές κατηγορίες εν δυνάμει διαδίκων (για τις προϋποθέσεις των περιορισμών στα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο όνομα της ισότητας στο ευρωπαϊκό δίκαιο βλ. άρθρο 52 παρ. 1 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ΕΕ και, αντί πολλών, Αστ. Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσμικό Δίκαιο, Τ. 1, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 135 επ.).

3. Επί του άρθρου 9

Με το άρθρο 9 του νομοσχεδίου θεσπίζονται κυρώσεις έναντι καταχρηστικών διαδικασιών. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την Οδηγία, σε περίπτωση τροποποίησης ή απόσυρσης της αγωγής από τον ενάγοντα, ο εναγόμενος δεν αποστερείται της δυνατότητας να υποβάλει αίτημα για μέσα εννόμου προστασίας όπως αυτά προβλέπονται στο Κεφάλαιο IV της Οδηγίας. Στην περίπτωση κατά την οποία ο ενάγων αποσύρει ή τροποποιήσει την αγωγή του, το άρθρο 9 παρ. 1 του νομοσχεδίου εξασφαλίζει την αναγνώριση της εν λόγω δυνατότητας στον εναγόμενο ως προς τα έξοδα της δίκης, χωρίς να καθίσταται σαφές αν αυτό ισχύει και για τις χρηματικές ποινές που ορίζει η παράγραφος 3 του άρθρου 9.

4. Επί του άρθρου 12

Το άρθρο 12 παράγραφος 1 ορίζει ότι «κατά την εφαρμογή των άρθρων 5, 6 και 11 επιτρέπεται υπέρ του εναγομένου άσκηση παρέμβασης και από ενώσεις, οργανώσεις, συνδικαλιστικούς φορείς άλλες νομικές οντότητες που, σύμφωνα με το καταστατικό τους, έχουν ως αποστολή την προάσπιση ή προώθηση των δικαιωμάτων φυσικών νομικών προσώπων που προβαίνουν

ενέργειες συμμετοχής του κοινού». Στην παράγραφο 2 ορίζεται ακόμη ότι «για την άσκηση της παρέμβασης από τους φορείς της παρ. 1 απαιτείται ρητή συναίνεση ή έγκριση του εναγομένου ή του καθ' αίτηση, η οποία χορηγείται κατά τη συζήτηση». Δεδομένου ότι η παρέμβαση κατά τον ΚΠολΔ δεν προϋποθέτει τη σύμφωνη γνώμη του υπέρ ου η παρέμβαση, προβληματισμός γεννάται εν προκειμένω ως προς τον δικαιολογητικό λόγο της διαφοροποίησης έναντι του κοινού δικαίου της παρέμβασης και της επιβολής ρητής συναίνεσης ή έγκρισης του υπερ ου η παρέμβαση ως προϋπόθεσης άσκησής της.

5. Επί του άρθρου 22

Κατά το προτεινόμενο, «1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα (εφεξής «φορέας διοίκησης») (…)». Νομοτεχνικά αρτιότερη θα ήταν η διατύπωση, «1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα (εφεξής «φορείς διοίκησης») (…)».

6. Επί του άρθρου 24

Το προτεινόμενο τιτλοφορείται «Διαδικασία συμμόρφωσης». Ακριβέστερος θα ήταν ο τίτλος «Διαδικασία ενώπιον του συμβουλίου συμμόρφωσης».

7. Επί του άρθρου 26

Κατά το τρίτο εδάφιο της προς ψήφιση αντικατάστασης της παραγράφου 4 του άρθρου 50 του π.δ. 18/1989, «(…) με τις αποφάσεις των παρ. 1 έως 3, το δικαστήριο δύναται (…) να διατάσσει τη Διοίκηση να λάβει συγκεκριμένα, κατάλληλα, κατά περίπτωση, μέτρα (…)», κατά δε το τέταρτο εδάφιο, «Οι εντολές προς συμμόρφωση του πρώτου εδαφίου επιβάλλονται (…)».

Σημειώνεται ότι η παρ. 2 του άρθρου 50 του π.δ. 18/1989 αφορά απόφαση του ΣτΕ, σύμφωνα με την οποία απορρίπτεται αίτηση ακυρώσεως, ως προς την οποία, ως εκ τούτου, δεν τίθεται ζήτημα συμμόρφωσης της Διοίκησης. Στις «εντολές προς συμμόρφωση», εξ άλλου, αναφέρεται το τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του ανωτέρω άρθρου. Επομένως, ορθή θα ήταν η διατύπωση, «(…) με τις αποφάσεις των παρ. 1 και 3, το δικαστήριο δύναται (…) να διατάσσει τη Διοίκηση να λάβει συγκεκριμένα, κατάλληλα, κατά περίπτωση, μέτρα (…) Οι εντολές προς συμμόρφωση του προηγούμενου εδαφίου επιβάλλονται (…)».

8. Επί του άρθρου 28

Κατά την παράγραφο 2 του προς ψήφιση άρθρου, με το οποίο ρυθμίζεται η πειθαρχική, ποινική και αστική ευθύνη του αρμόδιου για τη συμμόρφωση προς δικαστική απόφαση υπαλλήλου, «σε περίπτωση επιβολής χρηματικής κύρωσης κατά την παρ. 4 του άρθρου 24 λόγω αδικαιολόγητης μη συμμόρ-

φωσης, για την οποία ανακύπτει πειθαρχική ευθύνη, το συμβούλιο συμμόρφωσης περιλαμβάνει στην απόφασή του σχετική διάταξη, με την οποία προσδιορίζει, εφόσον είναι δυνατό, και τα ελεγχόμενα φυσικά πρόσωπα». Επισημαίνεται ότι η προτεινόμενη (άρθρο 24 του νομοσχεδίου) διαδικασία ενώπιον του συμβουλίου συμμόρφωσης αφορά κάθε περίπτωση μη συμμόρφωσης της Διοίκησης προς δικαστική απόφαση, κατά κατάργηση του ισχύοντος άρθρου 3 παρ. 1 του ν. 3068/2002, όπου διακρίνεται η «αδικαιολόγητη» «καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή πλημμελής συμμόρφωση προς (…) δικαστική απόφαση». Θα ήταν, κατά συνέπεια, και εφόσον η υπό ρύθμιση ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου προϋποθέτει υπαιτιότητά του, αρτιότερη η διατύπωση, «σε περίπτωση επιβολής χρηματικής κύρωσης κατά την παρ. 4 του άρθρου 24 λόγω υπαίτιας μη συμμόρφωσης, για την οποία ανακύπτει πειθαρχική ευθύνη (…)».

Στο άρθρο 28 παρ. 3 εδ. α προβλέπεται επίσης ότι «[η] μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στο παρόν Κεφάλαιο με σκοπό ο παραβάτης να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή να βλάψει τον υπόχρεο σε συμμόρφωση φορέα ή άλλον συνιστά παράβαση καθήκοντος κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, εφόσον δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη». Δεδομένου ότι η υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στον κανόνα δικαίου αποτελεί έργο του δικαστή, η εφαρμογή εν προκειμένω του άρθρου 259 ΠΚ είναι αυτονόητη, εφόσον πληρούνται όλα τα στοιχεία της διάταξης. Συνεπώς, η ανωτέρω διάταξη θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να διαγραφεί.

9. Επί του άρθρου 41

Με το άρθρο 41 τροποποιείται το άρθρο 76 του ν. 4820/2021 και προβλέπει ότι «[α]ν κατά τη διερεύνηση για τη διακρίβωση τέλεσης αξιόποινων πράξεων προκύπτουν ενδείξεις για παρατυπίες στη διαχείριση υλικού, αξιών ή χρημάτων του Δημοσίου, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους, καθώς και στη διαχείριση επιχορηγήσεων και χρηματοδοτήσεων προς νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες, οι οποίες προέρχονται από τους πόρους αυτούς, οι αρμόδιοι γενικοί ή ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι, εισαγγελικοί ή δικαστικοί λειτουργοί, καθώς και η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες διαβιβάζουν, με έκθεσή τους, στο Ελεγκτικό Συνέδριο τα στοιχεία που συγκέντρωσαν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους». Επίσης, τροποποιεί το άρθρο 163 του ν. 4820/2021, και ορίζει ότι «1Α. Η παρ. 4 του άρθρου 76 εφαρμόζεται και σε προανακριτική ή ανακριτική διαδικασία, έρευνα ή έλεγχο που διενεργείται από τα πρόσωπα της παρ.

4 κατά την έναρξη ισχύος της».

Αν οι αξιόποινες πράξεις θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, και αυτή έχει ασκήσει την αρμοδιότητα της είτε με την κίνηση έρευνας είτε με την άσκηση του δικαιώματος ανάληψης, η αρμοδιότητά της καθίσταται αποκλειστική. Ως εκ τούτου, οι εθνικές αρχές δεν ασκούν τη δική τους αρμοδιότητα, και διαβιβάζουν τον φάκελο στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (άρθρα 25 παρ.1, 27 παρ.5 Κανονισμού 2017/1939). Η πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης διέπεται από το άρθρο 45 του Κανονισμού 2017/1939 και χορηγείται στους κατηγορουμένους και σε άλλα πρόσωπα που συμμετέχουν στη διαδικασία σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (άρθρο 45 παρ.2 Κανονισμού). Περαιτέρω, ως προς την επεξεργασία από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία των επιχειρησιακών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εφαρμόζεται το άρθρο 49 του Κανονισμού 2017/1939, που προβλέπει περιοριστικά τους σκοπούς επεξεργασίας των δεδομένων αυτών. Ενόψει της άμεσης εφαρμογής του Κανονισμού 2017/1939 και της κατίσχυσής του έναντι κάθε αντίθετης διάταξης του εθνικού δικαίου (άρθρο 5 παρ. 3 του Κανονισμού 2017/1939), θα ήταν ορθότερο να περιληφθεί ρητή επιφύλαξη υπέρ του Κανονισμού 2017/1939 για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η έρευνα διενεργείται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή του (βλ. σχετικά Αστέρη Πλιάκο, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόμος Ι, Θεσμικό Δίκαιο, 2025, σελ. 265-266).

10. Επί του άρθρου 59

Με το άρθρο 59 τίθεται περιορισμός οικονομικής φύσεως για την άσκηση του ένδικου μέσου της αναίρεσης κατά αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 552 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθενται παράγραφοι 2 και 3 που έχουν ως εξής: «2. Δεν επιτρέπεται άσκηση αίτησης αναίρεσης, όταν το ποσό που επιδικάζεται για τη διαφορά που άγεται ενώπιον του Αρείου Πάγου είναι κατώτερο των είκοσι χιλιάδων (20.000), εκτός εάν το δικαστήριο έχει υπερβεί τη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Το ποσό της παρούσας μπορεί να αναπροσαρμόζεται προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου. 3. Μέσα σε αποσβεστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της απόφασης, ο διάδικος που επιθυμεί την άσκηση αίτησης αναίρεσης σε διαφορά για την οποία δεν επιτρέπεται σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 2, δύναται να αιτηθεί ενώπιον Τριμελούς Συμβουλίου του Αρείου Πάγου αποτελούμενου από έναν (1) Αντιπρόεδρο και δύο (2) Αρεοπαγίτες, την άδεια να ασκήσει αίτηση αναίρεσης εξαιτίας της συνδρομής σημαντικών λόγων, όπως πολυπλοκότητα,

γενικότερη σημασία του νομικού ζητήματος και η αντίθεση της απόφασης σε πάγια νομολογία του Άρειου Πάγου ή άλλου Ανώτατου Δικαστηρίου. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης αναίρεσης είναι τριάντα (30) ημέρες από την έκδοση απάντησης επί της αιτήσεως του προηγούμενου εδαφίου».

Ο θεσπιζόμενος περιορισμός ως προς την άσκηση αναίρεσης δεν αντίκειται στην αποστολή και λειτουργία των ενδίκων μέσων στο πλαίσιο του δικονομικού συστήματος ούτε αντιβαίνει στο δικαίωμα δικαστικής προστασίας. Μολονότι σκοπός της αναίρεσης είναι τόσο η επίτευξη ενότητας της νομολογίας όσο και η ορθή απονομή της δικαιοσύνης στην εκάστοτε συγκεκριμένη περίπτωση (βλ. αντί πολλών Λ. Σινανιώτη, Η αναίρεση κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Π.Ν. Σάκκουλας, 2η έκδ. 2008, σελ. 1η επ.), δικαίωμα αναίρεσης δεν κατοχύρωνεται ούτε από το Σύνταγμα ούτε από υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις (βλ., αντίστοιχα, ΑΠ 805/2001 ΕΕΝ 2002.733, ΑΠ 1290/2011 και ΑΠ 264/2013, ΧρΙΔ 2014.374 και S. Guinchard, C. Chainais, C. & I. Delicostopoulos et al., Droit processuel, Droit commun et droit comparé du procès équitable, Dalloz, 13e édition, 2025, παρ. 446 επ.), και ο νομοθέτης μπορεί να το περιορίσει (ΑΠ 287/2016 και ΑΠ 668/2018, βλ. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας, Ερμηνεία του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Τ. Ι, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2000, εισαγ. άρθρο 552, παρ. 3). Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το άρθρο 560 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το οποίο ορίζει ότι κατά των αποφάσεων των μονομελών πρωτοδικείων που υπάγονται στην παρ. 2 του άρθρου 18, καθώς και κατά των αποφάσεων των πολυμελών πρωτοδικείων της παρ. 2 του άρθρου 18, επιτρέπεται αναίρεση μόνο για έξι από τους είκοσι λόγους αναίρεσης του άρθρου 559, χωρίς αυτό να αντιβαίνει στο Σύνταγμα ή σε άλλες υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, όπως η ΕΣΔΑ (ΑΠ 1104/2007 ΕλλΔνη 2007.1028 και 1654/2011 ΕλλΔνη 2012.378, βλ. Μ. Μαργαρίτης/Α. Μαργαρίτη, Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2018, άρθρο 560 παρ. 3).

Ζήτημα, ενδεχομένως, ανακύπτει από τη διατύπωση του περιορισμού της νέας παραγράφου 2 του άρθρου 552, σύμφωνα με την οποία δεν υφίσταται πρόνοια για την περίπτωση των αποφάσεων που απορρίπτουν την αγωγή. Υπ' αυτή την έννοια, δύναται θεωρηθεί ότι ο περιορισμός στην άσκηση της αναίρεσης καταλαμβάνει όχι μόνο τις αποφάσεις που επιδικάζουν έως 20.000 ευρώ, αλλά και αυτές που απορρίπτουν αγωγές με αίτημα έως 20.000 ευρώ. Η αιτιολογική έκθεση αναφέρει σχετικώς τα εξής: «Εξάλλου, είναι δεκτικές αναίρεσης οι απορριπτικές αγωγής αποφάσεις, αφού με αυτές δεν επιδικάζεται κάποιο χρηματικό ποσό, οι αποφάσεις με αναγνωριστικό διατακτικό, μη δεκτικό ακολούθως καταψήψισης με την έκδοση διαταγής πληρωμής κ.ο.κ., καθώς και οι αποφάσεις που εκδίδονται επί υποθέσεων με

αντικείμενο ανεπίδεκτο χρηματικής αποτίμησης». Συνεπώς, τα αναφερόμενα στην αιτιολογική έκθεση χρήσιμο θα ήταν να αποδοθούν ρητώς στο σώμα της νέας παραγράφου 2 του άρθρου 552.

Περαιτέρω, η νέα παράγραφος 2 του άρθρου 552 ορίζει ότι «[τ]ο ποσό της παρούσας μπορεί να αναπροσαρμόζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου».

Προβληματισμός γεννάται ως προς το ορισμένο της προτεινόμενης εξουσιοδότησης υπό το φως του άρθρου 43 του Συντάγματος, δοθέντος ότι δεν ορίζεται ανώτατο όριο αναφορικά με την αναπροσαρμογή του ποσού της διαφοράς για το οποίο δεν επιτρέπεται η άσκηση αναίρεσης.

Αθήνα, 30 Ιουλίου 2026

Οι Εισηγητές
Κωνσταντίνος Δεληκωστόπουλος
Αθανασία Διονυσοπούλου
Αν. Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονικοί Συνεργάτες
Ανδρέας Κούνδουρος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης
Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Ομότιμος Καθηγητής του
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών